

ARCHEOLOGIENOTA

MELLE ROOTPUTTE
(prov. OOST-VLAANDEREN)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN
VOOR UITGESTELD VOOR-
ONDERZOEK MET INGREEP IN DE
BODEM

Monument
Vandekerckhove

Auteurs: Bert ACKE, Bart BARTHOLOMIEUX,
Tina BRUYNINCKX, Lisa VAN RANS-
BEECK

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode: 2016F34

- **Administratieve gegevens**

- ➔ Initiatiefnemer: Arch & Teco Architecture and Planning, Coupure 55, 9000 Gent
- ➔ Erkende archeoloog: Bart Bartholomieux, OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
- ➔ Erkende archeoloog rechtspersoon: Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
- ➔ Locatiegegevens: Melle, Brusselsesteenweg, Rootputte (zie plan in bijlage 1 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)
- ➔ Kadastergegevens: Melle, Afdeling 2, Sectie A, 340k2, 340l2, 340y2 en een deel van 349t3 (zie plan in bijlage 2 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)

- **Aanleiding vooronderzoek**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

- ➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan gesteld worden dat:

- er geen redenen zijn om aan te nemen dat het projectgebied verstoord is in het verleden, met uitzondering van ondiepe verstoringen van serres en villa's.
- er een middelhoge verwachting is voor de aanwezigheid van archeologische sporen uit ondermeer de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen;
- de voorziene bouw van kantoren met ondergrondse parking zal resulteren in een vernieling van het archeologische bodemarchief;
- de onderzoekssituatie een site zonder complexe verticale stratigrafie betreft.

Omwille van bovenstaande redenen wordt geconcludeerd dat voor het volledige projectgebied een verder vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is. Gezien de topografische ligging, de bodemgesteldheid en de aard van de te verwachten archeologische sporen is een ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode. Een landschappelijk bodemonderzoek, een geofysisch

onderzoek, een veldkartering en archeologische booronderzoeken zullen weinig tot niks bijdragen aan het beantwoorden van de onderzoeksvragen (zie hieronder), vandaar dat deze onderzoeksmethodes niet weerhouden werden in het kader van dit project.¹

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan de prospectie met ingreep in de bodem dient te voldoen. Het uitgestelde traject is noodzakelijk omdat de gronden op dit moment niet beschikbaar zijn voor onderzoek. De verkoop van de gronden gebeurde met opschortende voorwaarde, nl. het verkrijgen van een stedenbouwkundige vergunning. De koper wordt pas eigenaar van de gronden als de vergunning verleend wordt. Elke ingreep in de bodem kan pas gebeuren als de koper eigenaar van de gronden is.

- **Planafbakening**

De totale site, met een oppervlakte van 5714m² (met uitzondering van de locatie waar nu de villa staat, tenzij die op moment van het archeologisch onderzoek al afgebroken zou zijn), dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven, eventueel uitgebreid met kijkvensters en zoeksleuven. Voor een afbakening van het te onderzoeken gebied kan verwezen worden naar figuur 1. Het is dus niet absoluut noodzakelijk dat de villa wordt afgebroken alvorens de prospectie door middel van proefsleuven te starten. De villa beslaat minder dan 5% van het plangebied en de bouw ervan zal een vermoedelijke verstoring van de bodem met zich meegebracht hebben. Om een inschatting te maken van deze verstoring kan bij het proefsleuvenonderzoek een sleuf aangelegd worden op de plek van de reeds afgebroken villa, om de verkregen info zo te extrapoleren naar de nog aanwezige villa.

¹ De Code van Goede Praktijk vermeldt in hoofdstuk 5.3 vier criteria waarop de keuze van de methode voor verder vooronderzoek wordt gebaseerd: mogelijk, nuttig, schadelijk, noodzakelijk. De niet-weerhouden onderzoeksmethodes zijn allen mogelijk toe te passen en zijn niet overdreven schadelijk voor het bodemarchief op deze site, maar deze methodes zijn niet nuttig en ook niet noodzakelijk. Om die reden worden die methodes niet weerhouden.

Figuur 1: Plan met afbakening van het te onderzoeken gebied in het groen.

• Vraagstelling

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn. Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- ➔ Heeft de bouw en afbraak van de serres en noordelijke villa een grote verstoring van het terrein met zich meegebracht?
- ➔ Hoe is de bodemopbouw?
- ➔ Zijn er archeologische sporen en/of artefacten bewaard? Zo ja, tot welke archeologische periode(s) behoren deze?
- ➔ Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of artefacten?
- ➔ Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,...)?
- ➔ Kunnen er archeologische sites afgebakend worden?
- ➔ Is er verder archeologisch onderzoek nodig? Zo ja, specificeer.

- **Plan van aanpak**

De methode van continue sleuven wordt gebruikt:

- ➔ parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige oppervlak van de betrokken percelen;
- ➔ de afstand tussen de proefsleuven bedraagt niet meer dan 15m (van middenpunt tot middenpunt);
- ➔ de proefsleuven zijn 1,80m breed;
- ➔ de sleuven zijn noordwest-zuidoost georiënteerd, met de lengterichting van het perceel mee, op die manier is het mogelijk om de eventuele verstoring van serres en villa in kaart te brengen en zijn lange ononderbroken sleuven mogelijk.

Hieronder worden 2 sleuvenplannen afgebeeld:

- optie 1 (zie figuur 2): de villa is nog niet afgebroken op moment van het proefsleuvenonderzoek. In dat geval is er 4794,04m² van de site beschikbaar voor sleuvenonderzoek. Volgens de Code van Goede Praktijk wordt de dekkinggraad van 12,5% opgedeeld in 10% proefsleuven (of 479,4m²) en 2,5% kijkvensters, dwarssleuven en volgsleuven (of 119,85m²). In de praktijk komt dit neer op 3 ononderbroken sleuven van 1,8m breed en 88,78m lang. De inplanting van de 2,5% kijkvensters, dwarssleuven en volgsleuven moet bepaald worden tijdens het proefsleuvenonderzoek zelf door de erkende archeoloog.
- optie 2 (zie figuur 3): de villa is reeds afgebroken op moment van het proefsleuvenonderzoek. In dat geval is de totale site, met een oppervlakte van 5714,04m² beschikbaar voor sleuvenonderzoek. Volgens de Code van Goede Praktijk wordt de dekkinggraad van 12,5% opgedeeld in 10% proefsleuven (of 571,4m²) en 2,5% kijkvensters, dwarssleuven en volgsleuven (of 142,85m²). In de praktijk komt dit neer op 3 ononderbroken sleuven van 1,8m breed en 105,81m lang. De inplanting van de 2,5% kijkvensters, dwarssleuven en volgsleuven moet bepaald worden tijdens het proefsleuvenonderzoek zelf door de erkende archeoloog.

Figuur 2: Sleuvenplan volgens optie 1, met de sleuven aangeduid in het rood.

Figuur 3: Sleuvenplan volgens optie 2, met de sleuven aangeduid in het rood.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk.

Indien er een steentijdsite wordt aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek dan moet de onderzoeksmethode aangepast worden. De kans op het aantreffen van dergelijke site wordt echter laag ingeschat:

- Archeologisch zijn er in de omgeving geen vondsten uit de steentijden gekend, behalve enkele 20ste-eeuwse vondsten die teruggaan tot het neolithicum. Aangezien er in het neolithicum echter ook al grondsporen voorkomen, wordt de aanwezigheid van sites uit die periode het best gedetecteerd via proefsleuvenonderzoek.
- Bodemkundig zijn er geen aanwijzingen dat de site een hoog steentijdpotentieel heeft: er is geen sprake van begraven bodems. Landschappelijk en topografisch gezien is deze site, die niet gelegen is in een donkomgeving, ook geen aantrekkelijke plek voor steentijdbewoning/-activiteit.

Steentijdvondsten *in situ* worden in eerste instantie driedimensionaal ingemeten en nog tijdens het veldwerk ter evaluatie voorgelegd aan een deskundige, zodat een verdere terreinwaardering (via boringen, evaluatie van bewaring bodemprofiel, enz.) kan uitgevoerd worden. Er wordt meteen aandacht besteed aan een grondige evaluatie van het bodemprofiel met het oog op bewaringstoestand. Dit laatste dient te gebeuren via een systematische registratie (elke 20 tot 50m) van het bodemprofiel met een gedetailleerde bespreking van de horizonten. Er wordt een kaart opgemaakt met aanduiding van de zone(s) die relevant is/zijn voor een aanvullend booronderzoek. Daarnaast wordt verwezen naar de bepalingen rond steentijdsites en methodes van onderzoek hiervan zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk.²

• **Gewenste competenties**

Het veldwerk wordt uitgevoerd door minstens 2 gediplomeerde archeologen, die permanent op de site aanwezig zijn. Daarnaast wordt conform de Code van Goede Praktijk een aardkundige betrokken bij het veldwerk, deze dient echter niet permanent op het terrein aanwezig te zijn.

² Het aantreffen van een steentijdsite is een 'indien'-verhaal. Het aantreffen van zo'n site wordt laag ingeschat, maar indien er toch zo'n site wordt aangetroffen, dan moet de erkende archeoloog die het proefsleuvenonderzoek uitvoert op basis van de specifieke vondsten en waarnemingen op het terrein zelf de juiste inschatting maken voor boorgrid, welke type boringen, enz. In dit programma van maatregelen wordt het algemene kader aangegeven waarop moet gelet worden. De mogelijkheid voor een steentijdsite kan zich op diverse wijzen manifesteren (via een goedbewaarde bodemopbouw, via losse artefacten in de bouwvoor, via *in situ* concentraties,...) die elk hun eigen onderzoeksmethode vragen, waardoor het niet wenselijk is om op voorhand een vastgelegd stramien hiervoor te gaan bepalen.

- ➔ Minstens één van de uitvoerende archeologen dient ten minste 220 werkdagen veldervaring te hebben met onderzoek op zandbodems en lemige zandbodems.
- ➔ Minstens één van de uitvoerende archeologen moet beschikken over een ruime kennis betreffende grondsporen en vondstmateriaal uit de metaaltijden en de Romeinse en middeleeuwse periode.
- ➔ Beide archeologen dienen te beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek in landelijk gebied.
- ➔ De aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met archeologisch onderzoek op zandbodems en lemige zandbodems.